

**A Sztárai Mihály Általános Iskola, Óvoda
és Alapfokú Művészeti Iskola
Pedagógiai Programja**
(részlet)

Pécs, 2020.

7.1 Az óvoda bemutatása

Óvodánk konszenzuson alapuló célokkal az egyház és a családok megbízása alapján működik. Nevelési elveink a fenntartó, az óvodapedagógusok és az óvoda használói közötti megegyezés eredménye. Nevelési alapelveinkben teret kap a bibliai szemléletmód, a biblikus erkölcsi és személyiségi normák, valamint a nemzeti köznevelési törvényben megfogalmazott elvárások is.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére, az emberi jogok, és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartására irányul oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben. A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Az óvoda pedagógiai programja a nevelőtestület javaslatai és véleménye alapján készült. A 2020/2021. nevelési évtől e felülvizsgált pedagógiai program szerint kezdjük a nevelőmunkát. Pedagógiai programunk, figyelembe véve az óvoda helyi sajátosságait, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendeletében megfogalmazottakkal összhangban készült.

Óvodánk Pécs - Kertvárosában, jól megközelíthető helyen található. Az épületben évtizedekig óvoda működött, melyet 2005-ben az önkormányzat megszüntetett. A megüresedett épületet 2007 szeptemberében külső, belső felújítás után, új berendezésekkel felszerelve vettük birtokba. Mind az óvoda épülete, mind az udvar nagy alapterülettel rendelkezik. Saját konyha működtetése biztosítja a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő étrendet.

7.2 Gyermekkép, óvodakép

7.2.1 Gyermekkép

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, Isten alkotása. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Minden gyermek azonos fejlődési stádiumokon megy keresztül, de a fejlődés eltérő ütemben zajlik.

Óvodánk gyermekközpontú, befogadó, az óvónők figyelembe veszik a gyermekek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi, lelki és szellemi szükségleteit, és minden gyermeket az egyéni személyiségéhez képest fejlesztenek. Az óvónők attitűdjét a gyermeki személyiség tiszteletben tartása, a gyermek elfogadása, megbecsülése, szeretete jellemzi, hogy a gyermekek ezáltal érzelmi biztonságban tudjanak fejlődni.

Az óvodai nevelés törekszik a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A bibliai antropológia alapján a gyermekek nem kis felnőttek, nem kész emberek, szükségük van arra, hogy nevelésben részesüljenek. Az óvodai nevelés eredményeként

szeretnénk, hogy gyermekeink olyan egészséges identitással rendelkező egyének legyenek, akiket a szeretet, vidámság, kiegyensúlyozottság jellemez, magatartásukban megjelenik az elfogadás, tolerancia, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, és cselekedeteikben a kreativitás, ötletesség, a kezdeményező képesség tág teret kap. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a Tízparancsolat értékeit megismerjék – hangsúlyt fektetve a szülők és felnőttek tiszteletére – és ezeket megélik a hétköznapjaikban. A gyermek szociális lényként tanulja meg a közösségi szokásokat, sajátítsa el az alapvető szabályokat, értelmi, lelki, szociális és testi fejlettsége érje el az iskolába lépéshez szükséges szintet.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében óvodánk biztosítja az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

7.2.2 Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciókat lát el.

Célunk, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakozását, hátrányok csökkentését, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat és az eltérő fejlődési ütemet (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés, és bizalom övezi. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, szükség szerinti felzárkóztatását, és a felismert tehetségigéretnek gondozását.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az alapelvek megvalósításának érdekében az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.

Legfontosabb célkitűzéseink:

- A gyermekeknek **érzelmi biztonságot** nyújtó, derűs szeretetteljes óvodai légkört szeretnénk biztosítani, hogy testi, szociális és értelmi képességeik egyaránt fejlődhessenek. Szeretnénk, hogy a gyermekek szeressenek óvodába járni, örömmel lépjenek át intézményünk kapuját.
- A keresztény értékek, normák közvetítésével szeretnénk elősegíteni a gyermekekben a **bibliai világkép** kialakulását. Óvodánk minden munkatársának feladata a keresztény értékek közvetítése. Céljaink megvalósulásához elengedhetetlen, hogy hiteles, kreatív felnőttek álljanak a gyermekek előtt, akik személyes példaadással nyújtanak megfelelő motivációt.
- Szeretnénk megteremteni a **szabad játék** feltételeit, ami által a napi játékszükségletük kielégül. A játék a legfőbb élményforrás a gyermekek számára, ezen keresztül szerzik ismereteiket, tanulnak, örömhöz jutnak, ezen felül a játék a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

- Szeretnénk kialakítani a gyermekekben az igényes **mozgáskultúrát**, melyen keresztül sokoldalúan fejlesztjük mozgásképességüket.
- Az óvoda és az általános iskola harmonikus kapcsolata által szeretnénk megkönnyíteni az **átmenetet**, illetve szeretnénk, hogy a gyermekek 6 éves korukra elérjék az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget.
- Hatékony **képességfejlesztésre**, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra törekszünk az óvodai élet minden időszakában.

7.3 Az óvodai nevelés feladatai

1. Egészséges életmód alakítása.
2. Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés.
3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés.

7.3.1 Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek szükségleteinek olyan irányú kielégítése, mely elősegíti növekedésüket, fejlődésüket, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük, egészséges életmódjuk kialakításához.

Az óvodások **gondozása**, testi szükségleteiknek kielégítése nevelőmunkánk alapvető feladata. A tisztálkodási, öltözködési fogások, helyes sorrendek megtanítását személyes példamutatással alapozzuk meg. A gondozásban, gondoskodásban az egyéni fejlődési ütemet, eltérő szükségleteket figyelembe véve türelmes, kiváró, ösztönző nevelői attitűd jellemzi az óvónőket.

Fontosnak tartjuk a **mozgás megszerettetését**, mivel a mozgásöröm és a kognitív fejlődés szoros kapcsolatban van. A mozgásigény kielégítése érdekében sok időt töltünk a szabadban, lehetőséget biztosítunk a spontán, önálló mozgásra, a természetes mozgáselemek egyéni gyakorlására (pl. udvaron), sétára, kirándulásra. Törekszünk a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés segítésére, a gyermeki testi képességek fejlődésének támogatására.

A gyermekek **egészségének megóvása**, és megőrzése céljából kiemelt jelentőséggel bír a helyes étkezési, öltözködési, tisztálkodási, fogmosási, pihenési szokások kialakítása és a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgás.

Az **egészséges táplálkozás** érdekében törekszünk változatos étrend és megfelelő tápanyag-összetétel kialakítására, emiatt hangsúlyt fektetünk a magas só- és cukortartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, illetve a naponta többszöri gyümölcs-, tejtermék-, és zöldségbevitelre. Fontos hogy a szülők segítségével megismerjük a gyermekek különböző táplálkozási szokásait, kényszer nélkül ösztönözzük őket az ételek elfogyasztására. A kulturált étkezési szokások és illemszabályok megismertetése is fontos célunk. Az óvodai ételek kiegészítéseként hetente többször is vitamin napot iktatunk be.

Mindezek megvalósításához alapfeltétel a megfelelő, **egészséges és biztonságos környezet** kialakítása, melynek része a kellemes hangulatú, tiszta csoportszoba. A terem átlátható, funkcionálisan berendezett, alkalmas szabad játékra, étkezésre, alvásra, pihenésre, különböző tevékenységekre, minden gyermeknek komfortérzetet, elegendő mozgásteret biztosít. Törekszünk arra, hogy a csoport zajszintje ne legyen túl magas. Az óvodapedagógus és a dajka képesek legyenek meghitt, megértő, testközeli viszonyt

kialakítani a gyermekekkel, ezzel megalapozva a jó közérzetüket, amely elengedhetetlen a tevékenységek végzéséhez. Ezen felül a gyerekekben elsősorban példaadással igyekszünk kialakítani a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, illetve a környezettudatos magatartás megalapozását.

Az óvoda feladata megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Önállóan tisztálkodnak: fogmosás, fésülködés, WC-használat, zsebkeendőhasználat.
- A gyerekek eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan merítenek levest, töltenek vizet a kancsóból.
- Evőeszközöket, játékeszközöket megfelelő módon használják.
- Ismerik, és betartják a kulturált étkezési szokásokat: ügyelnek az asztal rendjére, tisztaságra, csukott szájjal esznek.
- Önállóan öltözködnek.
- Tudnak cipőt fűzni és kötni, zipzárt felhúzni, valamint ruhát ki-, és begombolni.
- Tudnak hajtogatni: terítőt, ágyneműt, ruhát, szalvétát.
- Igyekeznek környezetükben rendet tartani, és megfelelően használják az erre szolgáló eszközöket (pl. seprű, lapát, törlőkendő).
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Az óvodában történő mérések alkalmával, illetve az óvodából iskolába kerülő gyermekek körében a pedagógusok az alábbi problémákat tapasztalták:

- a gyermekek *nem önállóak*, szülők a szükségesnél nagyobb arányban kiszolgálják őket.
- e mögött megjelenik a *lustaság, és a küzdésvágy hiánya* is
- mikor feladatot kapnak és elsőre nem tudják megoldani, *könnyen feladják*, a *problémamegoldó képességük alacsony* színvonalú

Ezen problémák orvoslására még inkább kiemelt figyelmet fordítunk, az alábbi megoldások segíthetnek a hátrányok leküzdésében:

- szülőket tájékoztatni kell ezekről a problémákról, hogy a hétköznapi életben ők is figyeljenek ezekre
- változás szükséges a gyerekek szocializációjában – ez szülői és intézményi feladat is
- tájékoztatni kell a szülőket ezen viselkedés jövőbeli következményeiről is
- hagyjuk a gyerekeket problémájuk megoldására, neveljük őket gondolkodó emberré
- tanítsuk meg, hogy nem csak akkor kell feladatot végezni, ha kap valamit érte.

7.3.2 Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok

Az óvodai élet megszervezése során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésére, és az azokkal összefüggő feladatokra.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás

- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné
- környezeti nevelési elvek

7.3.2.1. Az egészséges táplálkozás

Intézményünkben az étrendet élelmezésvezető állítja össze a korosztályi sajátosságok figyelembevételével, aki hangsúlyt fektet a csoportokban dolgozó óvónők ételkkel kapcsolatos visszajelzéseire. Ez alapján tudja korrigálni a menüsört, amennyiben szükséges. Számítógépes programmal nyomon követhető az alapélelmiszer-csoportok felhasználási és változatossági mutatója. Külön figyelmet fordítunk a sajátos étkezési igényekre illetve az ételallergiás gyermekekre.

Fontosnak tartjuk, hogy **kulturált körülmények** között a fogásokat folyamatosan felszolgáljuk, a várakozási időt minimálisra csökkentjük. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítjuk.

Megismertetjük és megkedveltetjük az új ízeket, egészséges ételeket, folyamatosan biztosítjuk a folyadékbevitelt. A gyermekeket életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismertetjük meg. Hetenként több alkalommal gyümölcs- és zöldségnapot tartunk.

A gyermekekkel rendszeresen beszélgetünk a helyes és egészséges táplálkozás fontosságáról, felhívjuk a figyelmüket az egészségtelen ételek káros hatására.

A napi tevékenységek, foglalkozások során lehetőséget biztosítunk az egészséges ételkkel való ismerkedésre (piaclátogatás, zöldséges üzlet megtekintése, ismerkedés a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, kóstolók).

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat, projekteket tervezünk, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (salátakészítés).

Tapasztalatainkat, az elért eredményeket az óvodai csoportnaplóban illetve a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban összegezzük.

7.3.2.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

A mindennapi spontán, vagy irányított mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgásának, koordinációjának erő és állóképességének, teherbíró képességének fejlesztését.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a **prevenációs** fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy biztosítjuk, hogy **minden nap mozgásos** lehetőségeket kínálunk számukra. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás nyújt, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért lehetőség szerint minden nap kétszer is a szabadban tartózkodunk. Testedzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli

időszakban szánkózás, csúszkálás. A kondicionáló mozgások által igazi felfrissülést, felüdülést adunk a gyermekek számára.

Tapasztalatainkat, az elért eredményeket az óvodai csoportnaplóban illetve a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban összegezzük.

7.3.2.3. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges az **egészséges környezet** biztosítása.

Ezen a területen a legfontosabb a gyermekeket körülvevő környezet tisztán tartása, melyet napi többszöri takarítással biztosítunk. Megfelelő szabályrendszer kialakításával építjük ki a gyermekekben a saját környezetük rendben tartásának igényét. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, pozitív hatású a gyermekek mentális fejlődésére. Az óvodai udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, fa és a gyermekekkel kialakított virágos kert. Az udvari játszóeszközöket úgy telepítettük, illetve elkülönített élettereket alakítottunk ki, hogy sokrétű mozgási lehetőséget biztosítsunk a gyermekek számára. A csoportszobákat és a közös helyiségeket igyekszünk barátságossá, otthonossá, esztétikussá tenni, a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt.

A gyermekek lelki és testi egészségének biztosításához elengedhetetlen a nyugodt óvodai **pihenés**, alvás. Az óvónők gondoskodnak az ehhez szükséges feltételek megteremtéséről (tiszt levegő, alvás előtti mese, ének, csend, sötétítés).

A gyermekek **egészségének védelme** érdekében az óvodában megbetegedett gyermeket (láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén) fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, gyakori kézmosással, fertőtlenítéssel igyekszünk gátolni.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz megteremtjük a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A **dohányzás megelőzésében** és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Óvodánk nemdohányzó intézmény, egyetlen dolgozó sem dohányzik. A dohányzás megelőzését szolgálja a dohányzás káros következményeiről szóló beszélgetés.

Szülői értekezleten felhívjuk a szülők figyelmét a **multimédiás eszközök** túlzott használatának veszélyeire és káros hatásaira.

Tapasztalatainkat, az elért eredményeket az óvodai csoportnaplóban illetve a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban összegezzük.

7.3.2.4. A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden

formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezethet.

Az óvoda ellátja a **gyermek és ifjúságvédelemmel** kapcsolatos feladatokat. Bántalmazásra, és elhanyagolásra utaló jelek észlelése esetén pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. A pedagógusoknak jelzési kötelezettsége van, szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményeznek a gyermekjóléti szolgálatnál.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. Tapasztalatainkat, a szükséges intézkedéseket a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban összegezzük.

Intézményünkben óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység is működik, melyet az önkormányzat által fenntartott család- és gyermekjóléti központ kötelezően biztosít. A szülők információt kapnak az óvodai szociális segítő személyéről elérhetőségéről is.

7.3.2.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A pedagógusok feladata, hogy a gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadják, valamint ha észlelik, hogy a gyermek balesetet szenvedett, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegyék. A nevelők kötelesek a rájuk bízott gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérni, a rendet megtartani, valamint a **baleset megelőzési** szabályokat a gyermekekkel betartatni. A pedagógusok ismertetik a gyermekekkel az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat, az egyes foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat.

A pedagógusok foglalkoznak a baleset - megelőzési szabályokkal a következő esetekben:

- A nevelési év megkezdésekor.
- Kirándulások, túrák, séták előtt.
- A nevelési év végén.
- Gyakorlati, technikai jellegű feladat, intézményen belüli vagy kívüli program előtt.

A gyermekek számára közölt balesetvédelmi ismeretek témáját és az ismertetés időpontját a naplóba bejegyezzük. A nevelő visszakérdezéssel meggyőződik arról, hogy a gyermekek elsajátították a szükséges ismereteket. Az óvoda vezetője, illetve az általa megbízott személy az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit rendszeresen ellenőrzi.

A gyerekek felügyeletét ellátó nevelő a gyermeket ért bármilyen baleset, sérülés, vagy rosszullet esetén haladéktalanul megteszi a következő intézkedéseket:

- a kisebb sérülés esetén a gyermeket **elsősegélyben** részesíti, nagyobb sérülés esetén orvost hív,
- a balesetet, sérülést okozó veszélyforrást a tőle telhető módon megszünteti,
- minden balesetet, sérülést, rosszulletet azonnal jelez a szülőnek és az óvodavezetőnek.

E feladatok ellátásában szükség esetén, a baleset színhelyén jelenlévő többi nevelő is részt vesz. A balesetet szenvedett gyermeket elsősegélynyújtásban részesítő dolgozó a sérülttel csak annyit tesz, amihez biztosan ért. Ha bizonytalan abban, hogy az adott esetben mit kell tennie, akkor feltétlenül orvost hív, és a beavatkozással megvárja az orvosi segítséget. Az óvodavezető a balesetről minden esetben jegyzőkönyvet készít.

7.3.2.6. Személyi higiéné

A test **tisztántartásán** értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniáját. A közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektetünk. Megismertetjük a tisztálkodási folyamatot, a helyes sorrendiséget és technikákat.

A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét tudatosítjuk a gyermekekben. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk és fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az **öltözködésben** és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját szekrényében és polcán. Segítjük a gyermekeket a megfelelő ruházat kiválasztásában.

Ösztönözzük a gyermekeket az életkoruknak megfelelő önállóság kialakítására.

Fontos feladatunk a tiszta, biztonságos, **egészséges környezet** megteremtése, higiénés szabályok kialakítása.

Tapasztalatainkat, az elért eredményeket az óvodai csoportnaplóban illetve a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban összegezzük.

7.3.2.7. Környezeti nevelési elvek

Az egészség megőrzéséhez kapcsolódó tényezők, amelyek hangsúlyozása és megismertetése a fentebb felsorolt lehetőségek során megtörténhet:

Napfény: sok-sok szabad levegőn való tartózkodással, és a napfénynek az emberre és más élőlényekre gyakorolt hatásáról. A napenergiáról beszélgetések kezdeményezése. Káros UV sugaraktól való védelem fontossága, ennek okairól való beszélgetés, könyvnézegetés vagy természetfilm megtekintése. (Az udvaron és kirándulások alkalmával szükség esetén napfényvédő krémek alkalmazása.) Árnyékos udvarrészek biztosítása.

Levegő: beszélgetés a levegő hasznáról és tisztaságának megóvásáról, valamint arról, hogy mit tehetünk a légszennyezés ellen. Ezek lehetőségeiről beszélgetéseken és kirándulások alkalmával, ill. egyéni élmények alapján is szerezhhetnek tapasztalatokat.

Víz: a szervezet vízigénye, ennek pótlása, nélkülözhetetlensége. Napi szinten a csoportszobában és az udvari tevékenységekhez is rendelkezésre áll a folyadékpótláshoz

vizes kancsó és pohár. A cukros üdítők helyett ezen a területen is felhívjuk a figyelmet a helyes arányokra.

Pihenés – mozgás: jelentősége az egészség megőrzésében. Kiemelt jelentőségű nevelő munkánk tervezésekor. A napirendünk nagy százalékában biztosítunk erre időt és helyet.

Mértékletesség: például az egészséges táplálkozás, a mindennapi és az ünnepnapok étkezéseiről való szemlélet alakítása, az egészséges étkezés megvalósítása. A mértékletesség gyakorlása fontos minden egyéb tevékenység során is: TV és telefon, egyéb média eszközök használatakor, amelyről szülői értekezletek keretében is beszélnünk kell.

Egészséges környezet és védelme: Az óvodai környezeti nevelés során felkészítjük a gyerekeket környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint a természet és élettelen környezet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Az óvodai környezet esztétikus alakítása az ízlésnevelés nélkülözhetetlen része. A rendezett környezet igényének a kialakítását már kisgyermekkorban el kell kezdeni.

Levegőtisztaság-védelem: sokan kerékpárral és gyalogosan érkeznek a környékről, ennek jelentőségét és hasznát hangsúlyozzuk. Kémények füstjének színét tudjuk együtt megfigyelni és erről beszélgetünk.

Vízvédelem: például a mosdózáskor a megfelelő vízmennyiség megítéléséről, a megfelelő folyadékpótlásról és a csapvíz tisztaságáról is gyakorlati tapasztalatokat szerezhetnek különböző kísérletek során.

Hulladékgazdálkodás: megfigyeljük az utcában elhelyezett szelektív hulladékgyűjtőt, együtt visszük hulladékainkat a szelektív konténerekhez.

A mindennapokban az újra- hasznosítással kapcsolatosan gyakorlati tapasztalatokat szerezhetnek.

Energiagazdálkodás: beszélgetünk arról, hogy napjainkban egyre több épületben napkollektorok segítik a meleg víz előállítását, napelemek a villamos energiaszükségletet pótolják. A földhővel működő berendezések is jó alapot adnak ezen a területen való tájékozódásunkhoz.

Természeti környezet megóvása: napi szinten is hangsúlyt fektetünk erre, az udvaron és a séták során is, a közeli erdő és rét, valamint saját udvarunk tisztán tartásába mi is bekapcsolódunk. A csoportszobákban adódó lehetőségek alkalmával, akvárium és terrárium elhelyezése során ők is naponta tevékeny részesei lehetnek ennek a folyamatnak. Felelősségérzetük így gyakorlati tapasztalatok útján alakulhat a legeredményesebben.

Épített környezet megóvása, fejlesztése: ennek megvalósulására saját környezetükben, az intézmény és a kapcsolódó más funkciójú épületek esetében is jó példákat láthatnak. A belvárosba és a kertvárosba tervezett séták alkalmával láthatják tágabb környezetükben is ennek létrejöttét vagy hiányának következményeit.

7.3.3 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, légkör vegye körül.

Törekszünk arra, hogy a gyermeket már óvodába lépéskor **kedvező érzelmi hatások** ériék, az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Igyekszünk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, engedjen teret önkifejező törekvéseinek, és mutasson rá arra a tényre, hogy az emberek különböznek egymástól.

Fontos, hogy a gyermek tanuljon meg kapcsolatot teremteni és másokkal együttműködni. A szocializáció szempontjából a **társas kapcsolatok** alakulásához, fejlődéséhez különösen fontos a közös élményekre épülő együttes tevékenységek gyakorlása. Ezt a mindennapi tevékenységek mellett külön programok (pl. kirándulások, sportnap) szervezésével is elérhetjük. Hangsúlyt fektetünk az óvodások és iskolások kapcsolatának ápolására (iskolalátogatás, közös programok). Fontosnak tartjuk az alapvető illemszabályok (köszönés, ajándékozás, helyzetnek megfelelő kommunikáció és kifejezések alkalmazása, segítségadás, helyes utcai viselkedés) megtanítását.

Szocializáció szempontjából meghatározó a gyermek **erkölcsi tulajdonságainak** (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás- és normarendszerének megalapozása. Ösztönözzük őket arra, hogy tanulják meg vállalni tetteiket, tudjanak bocsánatot kérni egymástól, és a felnőttektől is. Próbálják meg agresszió nélkül konfliktusaikat kezelni. Fontosnak tartjuk az engedelmesség megtanítását: feltétel nélkül megtenni, amit kérünk tőlük. Tanulják meg, hogy az engedelmességnek pozitív eredményei vannak, az engedetlenségnek pedig kellemetlenséggel járó következményei lehetnek.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje **szűkebb és tágabb környezetét**, amely a **nemzeti identitástudat**, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermekek élettere legyen barátságos, melyet úgy tervezünk meg, hogy teret biztosítunk a gyerekek ötleteinek, elképzeléseinek is.

Az óvodában a felnőttek viselkedése, kommunikációja, bánásmódja **modell** értékű a gyermek számára. A viselkedésmódok a külső minták utánzásával pozitív érzelmi kötődés hatására válnak belsővé, és épülnek be a gyermek személyiségébe.

A **kiemelt figyelmet** igénylő gyermekek (a különleges bánásmódot igénylő gyermekek és a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, gyermekek) esetében szükség szerint az óvoda együttműködik az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor, stb.). A különleges bánásmódot igénylő gyermekek közé tartoznak a sajátos nevelési igényű (SNI), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő (BTMN), és a kiemelten tehetséges gyermekek.

Már a **beszoktatás** ideje alatt fontos a tervezett szokásoknak megfelelően végezni a tevékenységeket, amit sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. A szülőkkel való együttműködés megkönnyíti a beszoktatás időszakát, amit még inkább segít az ezt megelőző családlátogatás. Ez teremti meg a feltételeit a gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez, ami később meghatározza a gyermekben kialakuló érzelmi kötődést a csoportban dolgozókhöz. Fontos hogy a beszoktatás időszakában mindkét óvónő és a dajka is részt vegyen. A gyermekek érkezésekor az óvónő minél többször fejezze ki örömét, tudatva, hogy minden kisebb előrelépést és fejlődést is értékel.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- Igyekeznek a helyes viselkedés és cselekvés szokásszabályainak betartására.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Felajánlják segítségüket a felnőtteknek, gyermektársaiknak, a kisebbeknek, ha ennek szükségét látják.
- Képesek együttműködni a közös cél érdekében és örülni a csoport sikereinek.
- Többször alá tudják rendelni egyéni érdekeiket a csoport érdekeinek.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, és a gyermekek közléseit.
- A megkezdett feladatokat befejezik.
- A felnőttek és társaik felé tisztelettudóan viselkednek.
- Önállóak a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszadás, megszólítás, bocsánatkérés, udvariasság.
- Vállalják tetteiket, és azok következményeit.

7.3.3.1 Az anyanyelvi, az értelmi nevelés és fejlesztés megvalósítása

Az **anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Óvodai méréseink általános tapasztalata minden korosztályban, hogy a *beszédszlelés és a beszédmegértés* egyre több gyermeknél jelentkező probléma. Ennek ellensúlyozásaként hangsúlyt kell fektetni az óvodai életbe beépíthető nyelvi játékokra, fejlesztő gyakorlatok hétköznapi használatára.

Az **értelmi fejlesztés** célja a gyermekek érdeklődésének felkeltése, kíváncsiságának felébresztése, az őket körülvevő társadalmi és természeti környezet megismerése érdekében. Az értelmi fejlesztés spontán helyzetekben és tervezett tanulási helyzetek kialakításával kötött és kötetlen formában valósítható meg. A cél elérése érdekében változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermekeknek, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő világról, és ezeket a tapasztalatokat közösen rendszerezük.

Fontos feladatunk a gyermekek értelmi képességeinek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet, alkotóképesség - és kreativitásának fejlesztése, emellett a differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztése is. Feladatunk még a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása is.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Huzamosabb ideig működik a koncentrált és a megosztott figyelem.
- A kognitív képességek megfelelő érettséget mutatnak.
- Rendelkeznek problémafelismerő és megoldó képességekkel.

- Segítséggel, rávezetéssel próbálják saját tévedéseiket javítani, ellenőrzik saját tevékenységüket.
- Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban is.

7.4 Az óvodai élet megszervezésének elvei

7.4.1 Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Az óvónő elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógus és a nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Óvodánkban dolgozó felnőttek mindegyike elfogadja a keresztény normákat, bibliai értékeket, és ezeket példamutatással modelltént közvetíti. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését az óvónők speciálisan képzett szakember közreműködésével végzik.

7.4.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretüknek, ugyanakkor megfelelő munkakörnyezetet biztosítson az óvodai munkatársaknak, és a szülők fogadására is alkalmas legyen.

Udvarunk nagy területű, óriási, árnyat adó fák, füves és betonozott terület egyaránt biztosítja a mozgáslehetőséget. Játzóterünkön szabadtéri játékok, babaház, homokozó, mászóházak, csúszdák, hinták állnak a gyerekek rendelkezésére, melyek megfelelnek a hatályos szabványoknak.

Az **óvoda épületében** felszerelt, tágas csoportszobák, tornaszoba, öltözők, mosdók állnak a gyermekek rendelkezésére. A csoportszobában az egybefüggő közös téren kívül leválasztott sarkok, kuckók állnak az óvodások rendelkezésére: babaszoba, babakonyha, építősarok, mesesarok. Az óvónők nevelőmunkáját megfelelő mennyiségű eszköz, játék segíti: a szerepjátékok, szabályjátékok, konstruáló játékok eszközei és a dramatizálás, bábozás kellékei a gyerekek rendelkezésére állnak. A zene iránti érdeklődés felkeltésére különböző hangszereket szolgáltunk meg, melyeket a gyerekek is kipróbálhatnak, használhatnak. A kommunikációs képességek és az anyanyelv fejlesztéséhez sokféle mesekönyvhöz, képeskönyvhöz, ismeretterjesztő könyvhöz biztosítjuk a gyerekek számára a hozzáférést, a bibliai foglalkozásokhoz pedig képes Bibliát adunk a gyerekek kezébe. Olyan játékokat, eszközöket vásárlunk és készítünk, melyek a gyerekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) fejleszti, és ezeket számukra hozzáférhető módon, biztonságukra figyelemmel helyezük el. A mozgáskultúrát, mozgásfejlődést különböző tornatermi eszközökkel (bordásfal, tornapad, zsámolyok, többfunkciós mászó készlet, trambulín, egyensúlyfejlesztő teknős, Mozgáskotta, labdák) segítjük elő. Az ábrázoló tevékenységben való kibontakozáshoz érdekes eszközök, anyagok kézbeadásával serkentjük a gyerekeket kreativitásra. Minden csoportban laptopok, projektor segíti a pedagógusok munkáját.

7.4.3 Az óvodai élet megszervezése

7.4.3.1. Nevelés tervezése

A nevelés tervezésének alapja az éves ütemterv. Ennek időbeni lebontását az évszakok, ünnepélyek, megemlékezések, hagyományos rendezvényeink és projektjeink határozzák meg, melynek részletes tervezetét az **éves ütemtervben** rögzítjük.

Az óvodai ünnepélyek, megemlékezések:

- Mikulás ünnepség
- Karácsony
- Március 15.
- Húsvét

Hagyományos rendezvényeink:

- Nyílt nap
- Bibliaismereti tematikus hetek
- Jelmezes tematikus nap
- „Magyarország” tematikus napok
- Gyermeknap
- Évzáró, ballagás
- Gyermekek születésnapjának megünneplése

Az év folyamán változó számú projektet tervezünk, melyek magukban foglalják a külső világ tevékeny megismerésének témaköreit. Egy projekt több témakört is magában foglalhat. Ebbe illesztjük bele az óvoda tevékenységi formáinak anyagát a játéktól kezdve, a bibliai történeten, mese-versen, ének–zenén keresztül a mozgásig. A projekt értelmezése Hortobágyi Katalin megfogalmazásában: „A projekt sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásának és összefüggésének a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusán kapcsolódik.”

Azért választottuk a tervezés ezen módját, mert a gyermek a valódi tudást elsősorban a megtapasztaláson és cselekvésen keresztül sajátítja el, és ez csak az elsajátítás után jelenik meg verbális és absztrakt síkon. A projektben való tervezés figyelembe veszi azt a tényt, hogy a gyerekek természetes komplexitással figyelik és tapasztalják meg a körülöttük zajló eseményeket, így elsősorban a gyermekek tevékenységformáit tervezzük meg, amiben a fejlesztés megvalósul. Ezek a tevékenységek biztosítják a problémamegoldó gondolkodás kifejlődését, a kreativitást és a felfedezéssel való tanulás.

7.4.3.2 Hetirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekedő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Meghatározott hetirend szerint dolgozunk, de az óvónő a hét bármely napjára tervezheti a kötött vagy kötetlen foglalkozásokat, és igény szerint felcserélheti azokat. A rugalmasság helyet kap a tervezésben is.

Az óvodai élet minden tevékenységi formáját érintjük a hét folyamán.

7.4.3.3. Napirend

A napirend állandóságot, biztonságot, támpontot jelent az óvodáskorúak számára, a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, ügyelünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. Legtöbb időt játékra, a gyerekek legfontosabb tevékenységére fordítjuk. A szabad levegőn való tartózkodás, a kisgyerekek gondozásával kapcsolatos teendők rugalmasan illeszkednek be a nap folyamába. Délelőtt kerül sor az óvodapedagógus által megszervezett csoportos foglalkozásra.

Az év közben kialakított szabályok, szokások megtartásával történik a nyári élet megszervezése is. Megtervezésénél lehetővé tesszük, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék a gyermekek, kötetlen formában változatos tevékenységeket biztosítunk számukra.

Óvodánk napirendje a következőképpen alakul:

Időtartam

Tevékenység

6.30 - 8.30	Gyerekek fogadása, szabad játék
8.30 - 9.30	Reggeli, kezdeményezések, egyéni képességfejlesztés
9.30 - 10.30	Kötött és kötetlen tevékenységek, csoportos foglalkozás
10.30 - 11.45	Udvari, szabadtéri játék
11.45 - 12.30	Testápolási teendők, munkajellegű tevékenységek: terítés, ebéd
12.30 - 14.30	Csendes pihenő mesével
14.30 - 15.00	Testápolási tevékenységek, uzsonna
15.00 - 17.00	Szabad játék- délutáni foglalkozások

Az időpontok pontos alakulása az évszakok és a gyermekek életkorának függvényében változik.

7.4.3.4. A gondozás, a gyermekek szokásrendszerei kialakításának tervezése

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. A gyermekcsoport mindennapjainak harmonikusságát biztosítja a megfelelő szokásrendszer kialakítása. A jól kialakított szokásokat a gyerekek automatikusan cselekszik.

Szokások kialakításának főbb lépései (Kelemen László):

- A szoktatás tökéletes beidegződést, begyakorlást jelent.
- A megvalósítás sikere a rendszeres napi gyakorláson múlik.
- A szokások kialakítását mindjárt az első óvodai napon elkezdjük.

- A szokásalakítás sikerét a csoportban dolgozók elképzeléseinek teljes összhangjával érhetjük el.
- A szoktatáshoz teljes határozottság szükséges az óvodapedagógus részéről.
- A szoktatás ideje alatt nem tehetünk kivételt, nem lehet kihagyás a szokás automatikussá válása érdekében.
- A szoktatás során célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a gyerekeket. A végrehajtást ellenőrizni, értékelni szükséges.
- A rendszeres odafigyelés a szokás kialakításának folyamatában ne csupán figyelmeztetés legyen, hanem a pozitív példa, a pozitív motiválás és a tényleges cselekvés vezet a leggyorsabb eredményre.

Alapvető szokások:

- A gyerekek megtanulják, hogy érkezésükhöz, távozásukhoz köszönés párosul.
- Egymást türelmesen meghallgatják, megtanulják, hogy a felnőttek beszédét nem illik megzavarni.
- Megtanulják, hogy illedelmesen kérjenek (játékot, ételt, bármi mást), a kapott dolgot megköszönik.
- A gyerekek megtanulják, hogy nem nyúlhatnak más (felnőtt vagy gyermek) tulajdonához.
- Játékot, ruhaneműt használat után a helyére teszik, vagy visszaadják tulajdonosának.
- Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára, óvják a tárgyak, dolgok épségét.
- Nem zavarják társaik nyugodt, elmélyült játékát.
- Segítenek egymásnak az óvónő felszólítása nélkül is.
- Vigyáznak az alvó gyerekek nyugalmára.
- Megtanulják a helyes WC használatot, kézmosást.

7.4.3.5. Fejlesztés tervezése

Az óvoda Mérés szabályzatában rögzítettük az óvodánkban használatos mérések fajtáit, időpontjait, gyakoriságát, ez alapján óvodánkban az alábbi mérések történnek:

- Gyermek megfigyelése és fejlődésének dokumentálása a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációban
- DIFER mérés
- Nagycsoportosok év eleji készültségének mérése

A gyermekek fejlődését és a fejlesztés megtervezését a gyermekekről vezetett egyéni személyiséglapon követjük nyomon.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (értelmi, lelki, szociális, testi), valamint a pedagógiai programunkban meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,

- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A mérések eredményeit csoportonként táblázatos és szöveges formában is rögzítjük, majd ezek alapján megtervezzük a fejlesztést is. A Mérési intézkedési tervünkben összegezzük a főbb fejlesztési irányokat.

7.4.4 Az óvoda kapcsolatai

7.4.4.1. Óvoda-család

Az óvodai nevelés a **családi neveléssel** együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, a családokhoz illesztett megoldásokkal igyekszünk segítséget nyújtani.

Óvodánk több szinten is betekintést enged a szülők számára az itt folyó munkába. Partnerközpontú pedagógiánkhoz szükséges egymás korrekt informálása, véleményeinek meghallgatása, megoldások keresése a családok és az intézmény részéről egyaránt. Az óvoda és a szülő közti napi kapcsolattartásra van szükség ahhoz, hogy a szülő folyamatos tájékoztatást kapjon gyermekével történt eseményekről, a gyermeke fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is értesüljön a családban történt fontosabb eseményekről.

Beszoktatásnál különbséget teszünk a családból, illetve bölcsődéből érkező gyermekek között. A beszoktatás a későbbi közösségi élet meghatározója, ezért a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megteremtésére törekszünk, melyet nagymértékben elősegít a gyermekek óvodába érkezése előtt tett családlátogatás, illetve a gyermekkel kapcsolatos nevelési, fejlődési jellemzők ismerete, az anamnézis.

Nyílt napon lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre, ahol a szülők gyermekük eddig nem látott oldalát ismerhetik meg. Képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről.

A **fogadóórák** megtartását személyre szabottan, igény szerint, időpont-egyeztetés után bonyolítjuk le.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg, figyelembe vesszük a szülők véleményét, meghallgatjuk javaslatukat.

7.4.4.2. Óvoda – intézmények

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. Óvodánk nyitott és kezdeményező a kapcsolatok kialakításában és fenntartásában.

Az óvodai élet alatt a **pedagógiai szakszolgálatok** (szakértői bizottság, logopédus), az **egészségügyi szakszolgálatok** (orvos, szakorvosok, védőnő), a **gyermekvédelem intézményei** (gyermekjóléti szolgálatok), a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel elősegítik. Szükség esetén igénybe vesszük szolgáltatásaikat, illetve megsegítésüket. Alkalmanként ellátogatunk **közművelődési intézmények** (könyvtár, fonotéka, mozi, művelődési ház, múzeumok) rendezvényeire is.

Az óvodánk szoros kapcsolatot tart intézményünk **általános iskolájával** és az iskola **alapfokú művészeti iskolájával**. Rendszeresen szervezünk iskolalátogatást, illetve évente 3-4 alkalommal előkészítő foglalkozást a nagycsoportosoknak, közös munkadélutánokat, tapasztalatcseréket a tanítónők és óvónők között.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik.

7.5 Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

7.5.1 Játék, tanulás, munka

7.5.1.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan, és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakoztatását az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének is legfontosabb formája. A játék folyamatában olyan tulajdonságok fejlődnek ki a gyermekben, melyek később nagymértékben elősegítik a társadalomba való beilleszkedését.

Az óvodában fontosnak tartjuk, hogy a játék minden fajtája megjelenjen: gyakorló játék, konstruáló játék, mozgásos játék, szimbolikus játék, és a szabályjáték.

Óvodánkban biztosított a játékhoz szükséges megfelelő hely, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok, eszközök és játékszerek.

Az óvónő teremti meg mindazon feltételeket, amelyek a játék fejlődéséhez szükségesek:

- Nyugodt légkör biztosítása.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Élményszerzési lehetőség biztosítása.
- Új ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése.

- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.

Óvodánkban előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését, napirendünkben, időbeosztásunkban hangsúlyos a játék kiemelt jelentősége. Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermek fő tevékenysége, a munka, a tanulás is megőrzi a játékos jelleget.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Szükségleteiknek és életkoruknak megfelelően választanak játékot.
- Bekapcsolódnak közös játékokba.
- Képesek elmélyült és kiegyensúlyozott játéokra.
- Egyéni ötleteik, javaslataik vannak.
- Saját ötleteik alapján készítenek játékeszközöket.
- Kialakul az együttjátás igénye.
- Kiegészítik és segítik egymás játékát.
- Elfogadják társaik javaslatait, ötleteit.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről társaik javára.
- Megbecsülik játékaikat.
- Képesek a problémahelyzetek megoldására.
- Részt vesznek aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban is.
- A szabályjátékoknál képesek követni és betartani a megismert és megtanult szabályokat.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.

7.5.1.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A játékon belül a gyermek felfedezéseket tesz, észrevétlenül tanul. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Belsővé válnak a tapasztalatok, ha több oldalról közvetítjük a gyermekek számára, és velük együtt éljük át. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása.

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg. Cél, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt a tanulási folyamatban, ne csupán külső motiváció készítse erre. Az óvodáskor végére jelenjen meg a tanulás iránti igény. A tanulás irányítása során az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos, minta-, és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás.
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan intuitív szituációk átélésére, ahol megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

7.5.1.3 Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő megtapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat. A tevékenység célja a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság), melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. A gyermek, munka jellegű tevékenysége a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Ez tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. Fontos, hogy a gyerekek önként, örömmel és szívesen végezzenek munka jellegű játékos tevékenységet.

A munka jellegű tevékenységhez tartoznak:

- kisebb gyerekek segítése
- önkiszolgálás
- segítség az óvodapedagógusnak (eszközök előkészítése, csoportszoba díszítése) és más felnőtteknek
- a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése
- az elvállalt naposi munka,
- a környezet-, a növény- és állatgondozás

7.5.2 Bibliai foglalkozás

A bibliafoglalkozások célja a Szentírás megszerettetése a gyerekekkel. Az év során lépésről lépésre, játékosan, az életkori sajátosságoknak megfelelően ismerkednek meg a

gyerekek az Ószövetség és az Újszövetség közismert történeteivel, főszereplőivel. Eljuttatjuk a történeteket, beszélgetünk a szereplők jellemvonásairól, viselkedéséről, okulva azokból.

Az ismeretszerzés mellett fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek megszeressék az erkölcsi értékeket is, s a maguk szintjén tudjanak különbséget tenni a jó és rossz között. Szeretnénk elérni, hogy a gyerekek megértsék az evangélium üzenetét, ezáltal bibliai hit ébredjen bennük. Bátorítjuk őket, hogy merjenek imádkozni óvodástársaikkal együtt is.

A Bibliáról való beszélgetést változatos körülmények inspirálhatják:

- a foglalkozás témája
- játéksituációk
- aktuális nevelési helyzetek
- gyerekeket foglalkoztató kérdések

A pedagógus feladata a hitoktatás szervezésében:

- A kisgyermek emocionális, utánozza a felnőtteket, mintakövető, ezért ezzel a korosztállyal az érzelmi kötődések talaján szeretettjük meg a Bibliát. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a pedagógus hiteles személy legyen.
- Az óvónő módszereinek megválasztásában „az élet átadása” - természetes és játékos helyzeteken keresztül -, és nem az információátadás dominál.
- Használjon ki minden lehetőséget a keresztény szellemiségű erkölcsi normák kialakítására: illusztráció, dramatizálás, példázat, képes beszéd, magyarázat, tematikus biblianapok szervezése.
- Segítse a gyerekeket abban, hogy a környezetükben megtapasztaltakat, napi élményeiket a Biblia látásmódján keresztül tudják feldolgozni, értelmezni. A beszélgetésen kívül, erre jó alkalmat nyújt a felnőttek és a gyerekek közös imája.
- Az óvodapedagógus értékrendje, erkölcsse, szakmai tudása tükrözze kompetenciáját.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- A Biblia érték számukra.
- Képesek feleleveníteni a legismertebb bibliai történetek részleteit vagy teljes egészét.
- A Biblia szellemiségét képviselik a mindennapokban: igyekeznek tisztelettel, udvariasan viselkedni, kerülnek a hazugságot, csúfolódást, szeretettel fordulnak társaikhoz.
- Cselekedeteikben törekszenek a jót választani, vállalják tetteik következményeit.
- A másként gondolkodók felé is toleránsan viszonyulnak.

7.5.3 Verselés, mesélés

Az anyanyelvi nevelés az egész óvodai élet minden területén jelen van. Az óvodába lépéskor képet kapunk a gyermekek anyanyelvi fejlettségéről, beszédkedvről, szövegértéséről és szókincséről. A gyerekek életkori sajátosságaikból adódóan először a metakommunikációra figyelnek, csak később alakul ki a figyelmük a verbális közlésre. Az érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt légkör kialakítása ebben a folyamatban is nagyon fontos, mivel a gyermek így tud megnyílni és beszélni arról, ami őt foglalkoztatja. Törekszünk arra, hogy a beszédkedvük megmaradjon, a gyerekek a kérdéseikre mindig választ kapjanak.

Ösztönzést ad, mintát nyújt a kisgyermeknek a környezet példamutató, tiszta, egyszerű, érthető, világos, szép beszéde: választékos beszédstílus, megfelelő hanglejtés, dinamika, hangsúly alkalmazása. Figyelünk a beszédhibával, kommunikációs gátlással, elmaradással küzdő gyermekekre, és szükség esetén logopédus vagy más szakember segítségét kérjük.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt **mondókák, dúdolók, versek** hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal a mozdulatok és szavak egységével érzelmi élményt nyújtanak a gyermekeknek.

A **mese** életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát. Az óvodában a népi (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák), a klasszikus, és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Az irodalmi anyag változatos: gerincét választékos szókinccsű mesék adják. A népmesekincs, állatmesék megismertetése mellett külön figyelmet érdemelnek a magyar szerzők. Nemzetünk remekíróinak és költőinek olyan nívós alkotásaiból szemezgetünk, melyek pezsdítően hatnak finom humoruk, vagy igényes szóhasználatuk miatt (Fésűs Éva, Gárdonyi Géza, Lázár Ervin, Osváth Erzsébet, Janikovszky Éva, Rangáné Lovas Ágnes, Gazdag Erzsi, Móra Ferenc, Zelk Zoltán). Emellett rendkívül fontosnak tartjuk a Bibliában szereplő történetek megismertetését, azok értékeinek átadását.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az óvodások egyik kedvenc tevékenysége a **bábozás és a dramatizálás**. A színes, megragadó, a gyermekek érdeklődését felkeltő bábjátékkal ébresztünk kedvet a bábozáshoz, dramatizáláshoz. Ösztönözzük a gyermekeket, hogy élményeiket szabadon választott, kötetlen módon is eldramatizálják.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- Rendelkeznek gazdag, árnyalt szókinccsel, mely elősegíti a környezetben való tájékozódásukat, és lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.
- Nyugodtan és figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket és társaikat.
- Az összes hangzót tisztán ejtik.
- Beszédük jól érthető, tagolt, megfelelő hangzású, hanglejtésű, folyamatos és összefüggő legyen.
- Megszilárdultak a mesehallgatással kapcsolatos szokásaik.
- Megjegyzik a mese-vers érdekes szólásait, kifejezéseit.
- Anyanyelvi ismereteiket alkalmazva kedvelt szórakozásukká válik a dramatizálás, bábozás.
- Kis segítséggel el tudnak mondani, dramatizálni az irodalmi anyagból hosszabb meséket, verseket, mondókákat.
- Önállóan és szabadon használják a bibliai történetek speciális szókinccsét.
- Vigyáznak a könyvekre, önállóan szívesen nézegetik azokat.

7.5.4 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene második anyanyelvünk, mellyel a szavakon túl ki tudjuk magunkat fejezni. Kodály Zoltán megfogalmazásában: „minden ember torkában hangszer van”.

Óvodai zenei nevelésünk célja a muzsika iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása. Az érintett képességcsoportok fejlesztésével párhuzamosan feladatunk, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek, igényes zenét szerető, egészséges lelkű, kulturált felnőttekké váljanak. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az ének-zene, az énekes játék, és az ehhez kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része. A komplex tevékenységek összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és számos alkalmat adnak a képességfejlesztésre a zenei hallás, a ritmusérzék, a harmonikus, szép mozgás területén. Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából kap kitüntetett helyet.

Dalanyagunk kiválasztásában fontos szempont az életkori sajátosságoknak megfelelő hangterjedelem, ízlésformálás. Népünk kedvelt gyermekdalai mellett, törekszünk olyan nívós zenei élményekhez juttatni a kicsiket, mellyel kiszélesítjük azt a muzikális forrást, melyből ihletet meríthetnek. Már-már klasszikusnak számít Gryllus Vilmos óvodásoknak szánt dalgyűjteménye. Óvodai zenei nevelésünkben, más kortárs művészeti alkotások mellett, mi is rangos helyen tartjuk számon igényes szövegválasztása, a szöveg és a zene humoros egybekomponálása, remek hangszerelése miatt.

A zenehallgatásban ugyancsak változatosságra törekszünk. Zenegyűjteményünkbe az értékrendünknek megfelelő magyar népzenei kincs gyöngyszemei mellett teret engedünk más népek dalainak is. A gyermekek ismerkednek a komolyzenével, válogatunk a klasszikus zenei kiválóságok csemegéiből, és a gospel hazai és külföldi előadóinak dalai közül.

A zene gazdagabb befogadását segíti elő a mozdulatok szabadsága, ezért támogatjuk az improvizatív, mozgással kísért egyéni repertoár kialakulását. Az óvodában folyó zenés-táncos mozgásban nagyobb jelentősége van a közösségi élménynek, mint a produkciónak. Célunk a kedvcsinálás, örömszerzés, hogy a zenében feloldódva önfeledten tudjanak a gyermekek táncolni, érzelmeiket kifejezni.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- Biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg egyaránt.
- Törekednek a tiszta éneklésre.
- Visszaénekelnek dallamokat.
- Felelgetős dalokat énekelnek társaikkal és csoporttal.
- Mondókákat, 6 hangterjedelmű dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- A magas és mély éneklés közti különbséget felismerik, tudnak magasabban és mélyebben intonálni.
- Halkan és hangosan énekelnek, tapsolnak, beszélnek.
- Felismernek dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Ismerik az egyes hangszerek nevét, hangját, megszólaltatásuk módját.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a ritmust, és ki tudják fejezni cselekvéssel is.
- Dallambújtatást végeznek, rövidebb-hosszabb motívumszakaszokkal.
- Tudnak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Ismernek néhány térforma alakítási lehetőséget (kör, csigavonal... stb.)

7.5.5 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A tevékenység célja a gyermekek élmény-, és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése, a gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Feladatunk a 3 -7 éves gyermekek alkotó tevékenységéhez szükséges feltételek megteremtése (megfelelő méretű, minőségű, változatos eszköz, zavartalan, nyugodt hely és a tevékenységek befejezéséhez elegendő idő). Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek játszva ismerkedhessenek meg az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel: gyurmázás, rajzolás, festés, nyomdázás, hajtogatás, vágás, ragasztás, varrás, fűzés, szövés, barkácsolás formájában. Szabadon választhatnak a gyerekek a vizuális tevékenységek közül. Az eszközök (ceruza, gyurma, olló, ragasztó) az egész nap folyamán a gyerekek rendelkezésére állnak. Igyekszünk minél több alkalmat teremteni közös kompozíciók létrehozására, gazdagítani a technikai megoldásokat.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását.

Az ötlettől a megvalósulásig bátorítást, útmutatást, dicséretet adunk a gyermekeknek. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- Megnevezik a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Megfelelően használják az eszközöket, helyes ceruzafogással rendelkeznek.
- Formaábrázolásuk változatos, hangsúlyozzák a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Önállóan és csoportosan is készítenek különböző alkotásokat.
- Képkalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, nem csak sémákat használnak.
- Alkalmazni tudják mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák, esetleg egyszerű mozgások is.

7.5.6 Mozgás

A *mozgás* az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3–7 éves gyermekek fejlődésében. Sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A *szervezett testnevelést* heti több alkalommal, különböző szervezeti formában valósítjuk meg: mindennapos testnevelés, nagytorna, lábtorna, preventív torna, játékos torna, udvari torna, „Mozgáskotta” keretében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Kialakult a nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük.
- Mozgásuk összerendezettebbé, egyre ügyesebbé válik, növekszik a teljesítőképeségük.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Ismerik a vezényszavakat, tudnak a hallottak szerint cselekedni.
- Az egyensúlyozásban és ugrásban növekszik mozgástapasztalatuk.
- Tudnak helyben labdát vezetni, labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- Gurulóátfordulást végeznek különböző kiindulási helyzetből.
- Elfogadják a felnőtt irányítását, önállóan képesek szabályjátékokat játszani.
- Betartják a szabályokat a különböző verseny- és ügyességi játékok alkalmával.

7.5.7 A külső világ tevékeny megismerése

7.5.7.1. Környezeti nevelés

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezetéről. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi

viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A környezettel való megismerkedés a gyermek fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti azt, hogy a gyermek az őt közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről (szülőföld, hazai táj, hagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élménye, nemzeti, családi, és tárgyi kultúra értékei) olyan tapasztalatokat szerezzen, amely az életkornak megfelelő, a biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlen. Alapelvünkben kiindulva a gyerekeket bibliai világkép alapján ismertetjük meg az őt körülvevő környezettel. A látható világ egészét, az égitesteket, a Földet, növényeket, állatokat, az embert, Isten alkotásának tekintjük.

A természet megismerését, a természet védelmére nevelést az óvodás korban kell megalapoznunk. Legfontosabb feladatunk felhívni a gyermek figyelmét a természet értékeire és szépségeire. Változatos lehetőségeket kínálunk a gyermekek számára a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. Az élőlényeket, növényeket, állatokat, lehetőség szerint természetes környezetükben figyeltetjük meg. A séták, az óvoda udvarán és kertjében, az élősarokban végzett tevékenységek, tanulási, komplex tapasztalatszerzési lehetőséget kínálnak. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes információkhoz jutnak a gyermekek a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggéseikről.

A külső világ tevékeny megismerését segíti, hogy a csoportszobában természetsarkot alakítunk ki: itt rendszerezhetjük a gyermekek által gyűjtött terméseket, gondozhatjuk a növényeket. Kirándulásokat szervezünk, a helyi adottságokat figyelembe véve megfigyeljük az évszakok jellemzőit az óvoda udvarában, erdőkben, tavak mellett, szántóföldön. Az állatokkal a tanyán, az állatkertben és az Akvárium - Terráriumban ismerkedhetnek meg a gyerekek. Feladatunknak tekintjük a tömegközlekedési járművekkel való megismerkedést is. Utazunk vonattal, autóbusszal. Közlekedési útvonalat alakítottunk ki, ahol a gyerekek alapvető közlekedési szabályokat sajátítanak el, kerékpároznak, rollereznek. A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, kialakítására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- Ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozásukat.
- Ismerik a testrészeket, érzékszerveiket és a tisztálkodási szokásokat.
- Tudják az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, és a napszakokat.
- Csoportosítják az élőlényeket: ember, állat, növény.
- Ismerik a házi- és vadon élő állatokat, tulajdonságaikat, és csoportosítják azokat.
- Meg tudják különböztetni a gyümölcs- és zöldségfélét, ismerik neveiket.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, gyakorlottak a közlekedési szabályok megtartásában.
- Részt vesznek elemi természetvédelmi, és környezetvédelmi tevékenységekben.

7.5.7.2. Matematikai nevelés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, és azokat tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi,

alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodában a matematikai nevelés a külső világ tevékeny megismerésének része, komplex folyamat, mely átszövi az óvodai élet egészét, a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épül. Hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz. A megszerzett tapasztalatok segítik a gyerekeket a világban való eligazodásban. Az óvodapedagógus lehetővé teszi a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő időt, alkalmat, helyet, eszközt biztosít a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.

Az elmúlt években történt óvodai méréseink azt mutatták, hogy a síkbeli és térbeli tájékozódás terén némi elmaradás mutatkozott a gyermekek fejlődésében. Ezért középső- és nagycsoportban továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani a téri tájékozódás fejlesztésére, amely képesség az alapja a későbbi írás- és olvasástanulásnak. Középső csoportban elsősorban a testkép kialakítása, testfogalom, testséma fejlesztése a hangsúlyos, nagycsoportban emellé még a bal-jobb irányok, a térbeli, majd síkbeli érzékelés fejlesztése kapcsolódik.

Óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai nevelés változatos formában valósul meg.

Formái:

- A játék során szerzett spontán tapasztalatszerzés.
- Az egész nap folyamán az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés.
- Gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok.
- A pedagógus által kezdeményezett tevékenységek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek ismert tulajdonságok felismerésére, válogatására, formába rendezésére, általánosítására.
- Az összehasonlítást szóban is kifejezik.
- Össze tudnak hasonlítani halmazokat különböző színek, formák, nagyságok esetén is.
- Képesek irányított összehasonlításra is.
- Értik és használják a mennyiségekkel kapcsolatos összefüggéseket.
- Keletkeztetnek többet, kevesebbet, ugyanannyit, képesek párosításra.
- Képesek számkép olvasásra.
- Azonosítani tudnak egyező alakú tárgyakat és síkbeli alakzatokat.
- Térbeli és síkbeli alakzatokat geometriai tulajdonságaik szerint szét tudnak válogatni.
- Megkülönböztetik a jobb, bal irányt.
- Követni tudják a helyeket kifejező névutókat.

7.6 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú

átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: értelmi, lelki, szociális és testi érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7.7 Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Fontosnak tartjuk a gyermekek és családjaik kiemelkedését a hátrányos helyzetből minden területen, ehhez kívánunk megfelelő motivációt nyújtani a mindennapok során. Törekszünk arra, hogy már óvodába lépés előtt megismerjük a gyermeket. Ezt szolgálja a leendő óvónő családokkal történő beszélgetése, megismerése, az anamnézis felvétele, és a családlátogatás. Az óvónők folyamatosan törekszenek a gyermek és körülményeinek megismerésére, folyamatos figyelemmel kísérésére. Ezután tudják meghatározni az esetleges lemaradást, és azokat az akadályokat, melyek a képességeiknek kibontakoztatásának útjában állnak. Az óvónők a gyermekekkel kapcsolatos nevelési, életvezetési tanácsokkal, javaslatokkal támogatják azokat a szülőket, akik erre igényt tartanak.

A hétköznapiak során szembetűnő leginkább, hogy mely gyermek az, aki igazán segítségre szorul. Az intézményünkben dolgozóakra, és a szülőkre is jellemző, hogy nem mennek el érzéketlenül a bajba jutott gyermekek, családok mellett, hanem a lehetőségükhöz mérten igyekeznek segíteni akár tárgyi, szociális vagy anyagi téren is. Sokszor nagy segítség egy-egy információ pl. munkalehetőséggel kapcsolatban, vagy egyéni ruha és ételadomány, esetleg egyházunk szeretetszolgálat vagy lelkeszi segítségnyújtás felé való irányítás, nem utolsósorban egy-két emberi, biztató szó.

Óvodánk biztosít minden, a törvény által elérhető szociális juttatást a gyermekek és családjaik részére. Tiszteletben tartjuk a családok egységét és intim közösség voltát, ezért nem szándékozunk a feltétlenül szükségesnél jobban részévé válni a család életének. Törekszünk arra, hogy felismerjük a jogos szükségeket, és segítsünk a rászorulókon a rendelkezésre álló eszközökkel.

Ezek a következők:

- hozzáférhetővé tesszük a nagycsaládosok számára elérhető kedvezményeket;
- segítséget nyújtunk az állami, önkormányzati szociális ellátó rendszer igénybe vételéhez szükséges iratok és igazolások megszerzésében és benyújtásában.

7.8 A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

7.8.1 Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelmi feladatok ellátása az óvoda minden pedagógus és nem pedagógus dolgozójának feladata. A társadalmi változásokkal párhuzamosan egyre nagyobb feladatot jelent a gyermekvédelem ellátása, ami további, átgondolt és tudatos együttműködést követel a család és az óvoda között. Ezt az együttműködést kívánjuk fejleszteni a családokkal való kapcsolat mélyítésével annak érdekében, hogy a rászoruló gyermekek esetében hatékonyan tudjunk fellépni, szem előtt tartva azt is, hogy a gyermekvédelem szolgáltatásaihoz a gyermeknek joga van.

Alapelvnek tekintjük a gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartását. Emellett valljuk, hogy az óvodai nevelés során tilos bármilyen okból történő hátrányos megkülönböztetés, a humánus, megértő, egyéni bánásmód a kívánatos.

7.8.2 Az óvodapedagógus feladatai a gyermekvédelmi munkában

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetet felismeri.
- Működteti rendszeresen a gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő szolgálatot és jelzőrendszert. (A jelzőrendszer tagjai a gyermekkel és családjával kapcsolatban álló szervezetek, szakemberek, óvoda, házi gyermekorvos, házi orvos, védőnő, rendőrség. A jelzőrendszer tagjainak feladata a gyermeket érintő veszélyeztető tényezők jelzése, és összehangolt lépések megtétele a veszélyeztető tényezők megszüntetése érdekében.)
- Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A szülőkkel megfelelő együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Amennyiben viselkedés-, magatartás- vagy teljesítményzavar merül fel, feladata a szülőkkel konzultálva megoldást keresni. A problémák tartós fennállása esetében szakirányú megsegítéshez folyamodik.
- Az óvodai élet megszervezésében a hátrányok kompenzálását az egyéni bánásmóddal, tapintatos irányítással valósítja meg. Erősíti a szülőben a családja, gyermeke iránti felelősségét.

7.8.3 A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét segíti.
- Az óvónők segítségével felméri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket.
- Nyilvántartást vezet a hátrányos helyzetű gyermekekről.
- A veszélyeztetett gyermekek körülményeit mélyebben megismeri, koordinálja a probléma kezelését.
- Rendelkezésre áll a szülőkből felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- Tájékoztatja a szülőket a rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatás, étkezési hozzájárulás megállapításának igénybevételéről.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal, úgymint: gyermekorvos, védőnő, önkormányzatok, gyámhivatalok, gyermekjóléti szolgálat, szakszolgálatok, valamint különböző megelőző és segítő szolgálatok.
- Közzé teszi a fentiek címét illetve elérhetőségét az óvodában.

7.9 Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

- Alapvető emberi szükségletek tiszteletben tartása.
- Emberi jogok tiszteletben tartása.
- Biológiai és társadalmi sokféleség.
- Ökológiai lábnyom, az emberi cselekedet nyomot hagy a természetben.
- Testi, lelki és szociális jólét biztosítása, a gyermek mindenképp felett álló érdekének érvényesülése.
- Egészségtudatos szemlélet.
- Preventív szemlélet.

7.10 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény értelmében minden gyermeknek –nemre, fajra, bőrszínre, anyanyelvre, anyagi helyzetre való tekintet nélkül- joga van az egyenlő bánásmódhoz. Az óvoda minden dolgozója tiszteletben tartja a gyermekek személyiségi jogait és az óvodásokat is arra neveli, hogy egymással úgy bánjanak, hogy senkit ne érjen hátrányos megkülönböztetés.

Mindezekhez szükséges intézkedések, feladatok:

- egyénre szabott, differenciált fejlesztés
- gyermekközpontú, családorientált nevelés kialakítása
- szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése
- rendszeres óvodába járás ösztönzése
- hátrányos megkülönböztetés elkerülése
- IKT eszközök tudatos és szelektív használatára való tanítás

A társadalomban tapasztalható anyagi gondok, a családok mindennapi életének nehézségei hatással vannak az óvodánkba járó gyermekek életére is. Az óvoda a hátrányok leküzdésében a következő területeken tud segítséget nyújtani a családoknak:

- nevelők és a gyermekek személyes kapcsolatai
- a gyermekek szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás)
- a szülők tájékoztatása a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról

7.11 A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

7.11.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a többi gyermekkel együtt, integrált formában folyik. Az intézmény Alapító okiratában meghatározottak alapján óvodánkban a fejlődés egyéb pszichikai zavarával (tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek óvodai nevelése zajlik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 1. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján szervezzük meg.

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos. Több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

7.11.2 A hátrányok csökkentését szolgáló feladatok

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik.

További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizzük, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva határozzuk meg.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik